

"Plek, plek voor m'n eten, plek voor het leven.

Zuur, ik proef het al, die zure nasmaak waar ik van overlijd.

Mijn vriendschappen en partnerschappen die nooit kunnen komen.
Ik ben aanwezig diep in de grond, kijkend hoe ik m'n leven nooit tot een vrucht zou kunnen komen."

"Als je de omgeving verandert, verander je automatisch het hele ecosysteem. Wat er voor kan zorgen dat er minder biodiversiteit meer is. Waardoor dieren uiteindelijk minder te eten hebben en zullen verdwijnen. Dit zorgt voor een minder mooie omgeving voor het hotel. Hoe ga je dit tegen houden?"

"Heb je nagedacht over de ecologische gevolgen en wat ga je hiermee doen om te zorgen dat er nauwelijks of geen negatieve gevolgen zijn voor het ecosysteem?"

"Planten: zeldzame soort wordt geplet > Insecten: soort sterft uit omdat de enige plant die hij eet er niet meer is."

"Boomleeuwerik: waar kan ik zo nog rustig broeden?"

Beste luisteraars,

Ik verbleef eens in de maand December op een vakantiepark aan de rand van de Veluwe, in Voorthuizen. We besloten om een elektrische fiets te huren en naar Nationaal Park de Hoge Veluwe te fietsen. Onderweg was het koud, en zagen we vooral megastallen en weinig natuur.

Het landschap (wat van oorsprong heel natuurrijk is), was helemaal ingericht op niet-natuurinclusieve landbouw. Het beeld van hoe het was en wat het zou kunnen zijn, verschilde enorm in mijn hoofd.

Bij Nationaal Park de Hoge Veluwe aangekomen was de ervaring ook erg bijzonder. Ik ben ander soort natuurgebieden gewend dan dit natuurgebied. Er stonden enorme hekken omheen. Het ecosysteem was afgesloten van het ecosysteem eromheen. Zonde. Want juist ecologische verbindingen zijn zo belangrijk. Tenminste, dat vertelden ze op de middelbare school bij aardrijkskundeles. Bij het Nationaal Park wandelden we. We zagen een winters tafereel. We hoorden af en toe wat geritsel, vooral van de wind, het leek erg stil, de natuur rustte. We roken op de fiets erheen vooral veel kachels, maar in het park aangekomen was dit niet de geur die we roken. Het was vooral de geur van dennenhout, op sommige plekken. Later roken we ook regen. Ik voelde me klein, maar ook groot. Klein omdat de natuur heel overweldigend kan zijn. De beleving om je heen. Groot, omdat de hekken en de impact op de natuur van de mens enorm groot lijken hier, in dit park. Het is zo gemaakt. Zo aangetast. Zo niet natuurlijk allemaal.

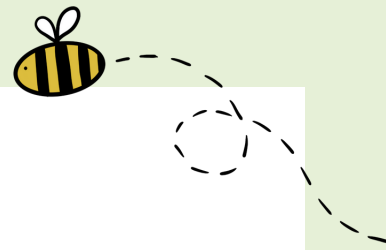
Op de terugweg zag je nog meer de impact van hoe wij als mens besloten hebben om met de natuur om te gaan. Tussen de megastallen door, waren er overal restaurants met spandoeken dat er 'wild te eten was'. Interessant hoe we als mens zo boven de natuur zijn gaan staan en hebben besloten dat we dus ook dieren uitbuiten en bejagen binnen hekken, terwijl er genoeg andere manieren zijn om een divers en gezond dieet te nuttigen.

Ik voelde vooral ergens een verdriet van hoe het zou kunnen zijn als we de leefomgeving mooier zouden willen maken. Als we zouden erkennen dat wij zelf ook onderdeel van de natuur zijn en in samenwerking met de natuur zouden kunnen leven, in plaats van onszelf daar zoveel mogelijk buiten te proberen te stellen. Met de gevolgen van dien. Ik had gehoopt (dit was tijdens de quarantaineperiode) dat we iets zouden leren van corona. Dat we zouden realiseren dat de manier waarop wij met dieren en de natuur om gaan, dat dit een broedplaats van pandemie is. Maar terugkijkend, reflecterend, lijken we daar niet van te hebben geleerd. Het hielp wellicht ook niet dat ik het boek 'Dieren kunnen de pest krijgen. En dan?' aan het lezen was, die vakantie, daardoor was ik nog alerter op alles om me heen dan normaal.

In Voorthuizen aangekomen begon het te sneeuwen. Wat een beeld. Het bleef niet liggen, maar zo'n witte vlokjes waren magisch.

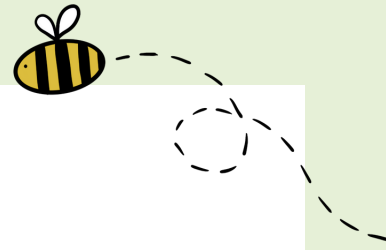
Veel succes met jullie project.
Hartelijke groet,
Een vakantieganger van de Veluwe

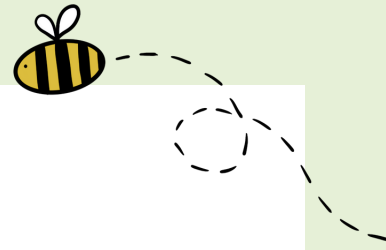
“Ik was 14 en met mijn vader in het bos opzoek naar burlende herten. we waren met een gids mee die ons zelfs na zonsondergang nog door het bos meenam. die donkere bomen tegen de prachtige sterrenhemel zorgde voor een rust gevoel dat indaalde, alsof je beschermd wordt en dat de natuur is waar je thuis hoort.”

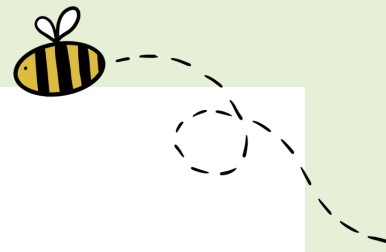
"Ik ben opgegroeid in Arnhem en heb met de scouting vele kilometers door de Veluwe gelopen, ook op de zondagen samen met het gezin. De (verschillende) plekken dragen vele herinneringen met zich mee en hebben mij altijd energie en rust gegeven."

“Dennenappels onder mijn voeten, dennennaalden op de grond, de geur van sparren, heidebossen met kronkelende dennenbomen: dat doet me echt denken aan de Veluwe.”

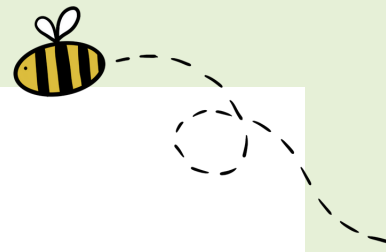

"Een koude winterochtend. Helemaal leeg op de normaal o-zo drukke Posbank.
Alles was wit: de IJzel aan de bomen en de mist tussen de heuvels.

Tijdens die urenlange wandeling kwam ik 1 vrouw tegen. We namen dat moment om te delen hoe mooi dit winterlandschap wel niet was. Het gesprek duurde waarschijnlijk maar een minuutje, maar voelde heel mooi en echt. We zeiden vaarwel met een glimlach.

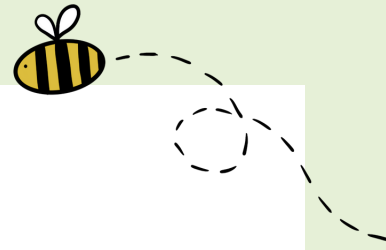
De schoonheid van de natuur verbind mens en natuur en mens en mens!"

“Op de Veluwe ervaarde ik de stem van de natuur toen ik bij Rheden door het bos liep. Bij de Steeg stak ik de weg over met auto's, fietsers en wandelaars, zo het bos in. Terwijl bij de weg nog allerlei geluid was, viel dit plots geheel weg op het moment dat ik in het bos stapte. Alsof het Groen van de bomen en het bruin van de grond het geluid absorbeerde. Ik voelde mijn zintuigen open gaan en kon haast iedere druppel die op de bladeren viel horen, ieder ritseltje zoals een Merel die enthousiast voedsel zoekt tussen de bladeren en een boomkruiper die tegen de boom aan kruipt. Hierdoor hoor je ook ieder verschil in geluid en staan mijn zintuigen op scherp, op zoek naar herten en zwijnen.”

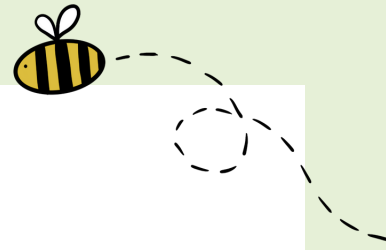

“Er zijn weinig plekken in Nederland waar ik mij meer thuis voel dan op de Veluwe. Al wandelend door het uitgestrekte heidegebied met de wind in mijn haar en zon op mijn huid komt het gebied tot leven en kom ik tot rust. Je hoort steeds meer vogels, ziet prachtige insecten en ruikt de dennenbomen.

Elk jaar in juni ga ik een week op vakantie naar de Veluwe met familie, en één dag gaan we naar Nationaal Park de Hoge Veluwe. We beginnen al vroeg en maken op de witte fietsjes de grootst mogelijke route door het Park. We lunchen ergens op een omgevallen boomstam en zijn de hele dag buiten. Maar er is zo veel dat je niet ziet! Pas in de avond als het gaat schemeren vang je een glimp op van de wereld die zich buiten het zicht van toeristen afspeelt. Ik besepte mij dat extra goed toen we in de avond dezelfde fietspaden langs gingen als eerder die dag, maar nu begroet werden door wilde zwijnen, reeën en edelherten. Vol bewondering hebben wij op een afstand staan kijken en ervaren wij pas echt hoe wij te gast zijn als toeschouwer in hún leefgebied, en niet andersom.”

“De Veluwe brengt mij rust en stabiliteit. Elke keer als ik in een dip zit stap ik in de auto en rijd ik naar de Veluwe waar ik heerlijk kan wandelen in de prachtigste bossen van Nederland en even al mijn zorgen kan vergeten.

Ik zie de Veluwe daarom ook echt als een plek van herstel, een plek waar ik oplaad en al mijn zorgen achterlaat. Toen mijn ouders gingen scheiden, toen mijn broer uit huis werd geplaatst, toen een vriend van mij overleed, toen ik zelf het leven niet meer zag zitten. Dit zijn allemaal voorbeelden waarop de Veluwe mijn safe space zijn geweest.

Nu is het niet zo dat ik hier alleen heen ga als ik niet goed in mijn vel zit, ik kom hier graag ongeacht mijn gevoel of emoties.”

“De Veluwe natuur voelt bijna sprookjesachtig. Niet op een neppe of overdreven manier, maar op een kalme nieuwsgierige manier. Alsof de tijd daar net iets langzamer gaat. Soms denk ik: als er ergens mythische wezens zoals Bigfoot zijn, dan is het hier. Niet omdat ik verwacht die echt te zien, maar omdat de Veluwe die sfeer heeft. Het nodigt uit tot verbeelding.

Ondanks het sprookjesachtige gevoel dat de Veluwe soms oproept, met mythische wezens die er misschien stiekem rondlopen, is het vooral de enorme verscheidenheid aan écht leven die deze natuur zo bijzonder maakt. Zelfs in wat dood lijkt, zoals het hout op de grond, bruist het van kleine organismen die de cirkel van het leven in stand houden. Dat maakt de Veluwe niet alleen magisch, maar ook gezond en levendig. Het geeft me altijd weer een gevoel van blijdschap en verwondering.

Voor mij is de Veluwe meer dan een mooi natuurgebied. Het is een plek waar ik even uit alles stap. De rust daar is anders: niet stil in de zin van geluidloos, maar kalm. Vol geluid, maar zonder drukte.

Het zijn de geluiden van vogels en de wind, de geur van nat bos na een regenbui, het licht dat door de bomen valt of weerkaatst op het water. Het geritsel in de struiken waardoor je even stil blijft staan, benieuwd naar wat daar misschien zit.

Op de heide hoor je het gezoem van insecten, voel je het warme zand onder je voeten en kijk je uit over een enorme vlakte vol kleur. Soms hoor je kikkers kwaken in een poel, en als je goed kijkt, zie je hun oogjes net boven het water uitsteken.

Als ik in een meer lig verandert alles weer. Boven water glinstert het zonlicht op het oppervlak en hoor je het klotsende water. Onder water wordt alles gedempt; het geluid, de beweging, zelfs je gedachten. Het is alsof je in een diepere laag bent, de wereld is nog wat zachter gezet.

De liefde voor de natuur heb ik van mijn ouders meegekregen. De Veluwe is voor mij nostalgisch. Dat is iets wat ik wil blijven delen, nu met hen en vrienden en later hopelijk met mijn eigen kinderen.”

Roep van de bomen.

Het was zo' n mooi oud stukje bos. De mens was er meer dan 60 jaar afgebleven. Zo was er een dicht bos met volop ondergroei van hoge adelaarsvarens ontstaan. Alles wat er groeide en leefde in onderlinge verbondenheid en harmonie met elkaar. Bovengronds een mooi samenspel tussen bomen, planten en dieren. Zaailingen konden er, in de schaduw van de moeder boom, rustig opgroeien, zonder schade van de zon op te lopen. Pas later, veel later, als de moeder boom van ouderdom zou sterven en de zaailingen groot en sterk genoeg waren, zouden ze haar taak overnemen. En zo weer voor nieuwe nakomelingen zorgen. Onder de grond was een netwerk ontstaan van fijne 'draden', waardoor informatie en voedingsstoffen uitgewisseld werden. Alles in harmonie met elkaar. Elkaar helpend en steuning. De reeën waren er veilig en zwijnen hadden er hun 'nest' gemaakt waar ze hun jongen al vele jaren groot brachten. Spechten, vleermuizen en eekhoorn maakt dankbaar gebruik van de dode bomen waar ze hun nesten in hadden. Er liep een smal slingerpaadje door het bos, net breed genoeg voor een mens om overheen te lopen. Het was, vooral in de zomers als de varens omhoog waren geschoten, altijd weer spannend om je geen zwijn tegen zou komen. Want doordat het paadje zo smal was en slingerde, zag je elkaar dan pas op het laatste moment. Totdat.....

Er verschenen steeds meer rode stippen op de bomen. Het bos werd onrustig, hoorde de stemmen van de mensen met spuitbus. "Ja, die mag weg. Ook die oude dikke, ja die brengt veel op.....". Langzaam begon het de bomen te dagen. Niet dat ze het kende, alleen een heel enkele oude boom had het ooit wel eens meegemaakt. Maar ze hadden het wel eens gehoord, in de verte. En de roep van andere bomen gehoord. En de bomen begonnen mijn aandacht te vragen. Helpt ons, red ons. En ik voelde hun onrust. Maar hoe kon ik helpen? Ik schreef een lange brief aan de bosbeheerder, als 'stem' van het bos. Zullen ze het serieus genomen hebben? Gelachen misschien? Er is nooit een reactie op gekomen. Ik kan jullie niet beschermen, liet ik de bomen weten. Maar ik voel jullie verdriet en pijn. Ik vind het ook heel erg. Jullie die ons mensen juist zo helpen. Die onze stikstof opnemen en zuurstof geven, waar we niet zonder kunnen leven. Die zorgen voor regen via de verdamping van jullie bladeren:

Voor koelte en schaduw op een warme dag. Voor ontspanning door als mens in jullie nabijheid te mogen verblijven. Bij jullie wijsheid en rust.

Bomen zijn niet uit op winstbejag en macht. Ze delen hun 'gaven' gratis uit en heten je welkom, zonder iets terug te verwachten.

Omdat ze begaan zijn met al het leven en iedereen welkom heten. Jong/ oud, wit/ bruin, arm of rijk, dat alles maakt een boom niets uit en valt weg in het bos.

Om een dag verschenen de zware machines. Niets ontziend werden bomen links en rechts omgezaagd. Dieren vluchten in blinde paniek weg.

En toen ze, na vele weken, hun verwoestende werk hadden gedaan en het gekapte hout weggereden, bleef het bos ontredderd achter.

Als een stad in oorlogstijd, waar bommen en granaten gaten hebben geslagen en de samenhang van de stad verwoest, zo werd het bos achtergelaten. Waar burens en familieleden elkaar moeten missen omdat die zijn gedood. Waar de infrastructuur niet meer intact is.

Gasleidingen en elektriciteitskabel kapot.

Een bos waar de samenhang weg was. Waar bomen elkaar moesten missen, het bodemleven verstoord. Een bos dat jaren nodig zou hebben om hiervan te herstellen, nieuwe verbindingen moest leggen. Millimeter voor millimeter, want in een bos heeft het leven een heel ander tempo dan in onze haastige maatschappij.

Waar was de respect en eerbied voor alle leven? De dankbaarheid van de mensen, die immers zonder de bossen niet zouden kunnen leven? Er valt ook zoveel te leren van de wijsheid van bomen, als we maar luisteren willen.

Ik liep door het bos en de bomen lieten met hun verdriet en ontreddeuring voelen, de zwaarte ook.

De verstoorde energie.

Hoe kon ik troost en steun bieden? Wij mensen hebben tranen, tranen van blijdschap en maar veel vaker nog tranen van verdriet. Het kan enorm opluchten door een flinke huilbui. Maar bomen hebben geen tranen.

En ik voelde dat dat was wat ik had te doen.

Als vanzelf vloeiden de tranen over mijn wangen. En ik huilde en huilde, zo veel en zo lang als ik nooit eerder had gedaan. Ik liet de tranen voor de bomen vloeien, als uitlaatklep voor wat hun was aangedaan. En toen ik uitgehuild was, merkte ik dat het bos lichter voelde.

De weken erna vind ik tijdens mijn wandelingen telkens stenen, in de vorm van een hart.

En ik was verrast. Het voelde als een dank van

In de weken erna vond ik steeds weer hart-stenen en het bracht weer een glimlach op m'n gezicht.

Wat me trouwens ook opviel is hoeveel mensen er boos en mopperend door het bos liepen, toen. Niet zo vreemd natuurlijk, want door de kap was de hele energie er verstoord. Gelukkig werd dat beetje bij beetje weer minder, naarmate de energie weer in balans kwam. En wat ik me afvraag is of één van de redenen, dat het zo slecht gaat met onze bossen, deels (en misschien zelfs wel een veel groter deel dan gedacht) komt door de huidige manier van bosbeheer, van elke 5 jaar de samenhang er verstoren en bodem verdichten. Het bos, zo leerde ik van de bomen, heeft jaren nodig om daarvan te herstellen. Tel dat op bij periode van droogte en te veel aan stikstof dat neerslaat. Moeten we als mens dan juist nu niet pas op de plaats maken. Met onze handen van de bossen afblijven? Of hooguit daar ondersteunen waar het bos aangeeft het moeilijk te hebben. En dat ipv er als mens uit te halen wat ons belijft, waar we geld aan willen verdienen, naar onze hand willen zetten. Als de mensen, zoals van oudsher, weer zouden leren samen te leven met het bos, de bomen en dieren. In onderlinge verbondenheid en gelijkwaardigheid.

Dan is er hoop, hoop voor de bossen, de mensen en dieren, de wereld.

De Veluwe spreekt altijd met me! Aangezien ik midden in een stad woon, mis ik de natuur elke dag. Wanneer ik ga wandelen op de Veluwe en omringd ben door natuur voelt het alsof ik een wordt met het gras, de bladeren, het geluid van de vogels en een stromend beekje. Alsof de tijd even stil staat en ik helemaal op kan gaan in het moment. Ik ben me zeer bewust van mij eigen zijn doordat elk zintuig geprikkeld wordt. Ik voel even niet meer dat ik een drukke agenda heb, twee uur later een deadline, in de avond nog naar vriendinnen en morgen weer door. Ik sta even stil bij het leven. De natuur laat me zien hoe mooi het leven is en dat je daar wat vaker aan moet denken. De natuur verbind mensen door alle herinneringen die we daar kunnen maken. En de natuur verteld verhalen van honderden jaren terug. Hoe de wereld is veranderd.

Een paar maanden geleden was ik op de Veluwe. Het miezerde een beetje, het was net niet te koud, en ik leunde tegen een enorme boom. De mysterieuze sfeer van het bos omhulde me terwijl ik naar spinnenwebben keek, besprenkeld met mistdruppeltjes die soms bevroren leken. Op de grond lagen blaadjes, en ik zag een spin die druk bezig was haar web voor te bereiden. Mistflarden dreven voorbij en de geur van het bos – van vergane glorie en de belofte van nieuwe blaadjes – vulde de lucht. Op dat moment voelde ik me één met de natuur, één met de Veluwe.

Het regent. Hard. Met m'n bezoek uit Amsterdam zit ik een beetje treurig naar buiten te kijken. Valt ons bezoek aan de Veluwezoom in het water? Dat zou te jammer zijn. "Ben je van suiker?", vraag ik. Een paar minuten later zitten we op de fiets. Na de flinke klim over de Herikhuizerweg lopen we over de brede treden naar het uitzichtpunt Heuvense Bergen. De donkergrijze wolken en de verwaaiende regenflarden creëren een dramatisch schouwspel. We slaan linksaf en belanden op het bankje bij de Kraaijenbergboom.

We vallen stil. Voor het eerst ben ik hier terwijl er in de wijde omtrek niemand te zien is.
En dan hoor ik het - de stem van de Veluwe. Liefdevol, vastberaden en vanzelfsprekend.

"Ik ben er gewoon. Of jullie er nou wel zijn of niet.

Als het regent.

's Nachts.

In storm en onweer.

In droge hitte.

Ik was er honderden jaren geleden.

Wat zeg ik, duizenden.

Ik zal er over honderden jaren nog zijn.

Wat zeg ik, duizenden.

Ik ontvang jullie als gast, ik geef ademruimte en zuurstof, tijd en rust. Jullie kunnen me bekijken, bezoeken, vervuilen, verzorgen, herstellen.

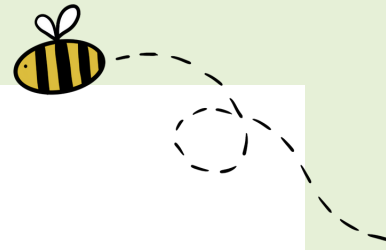
Ik ben kwetsbaar.

Maar ik was er lang voordat jij er was en ik zal er zijn, lang nadat jij verleden tijd bent geworden."

Het is droog geworden. Tussen de donkere wolken
verschijnen lichte plekken.

We zitten stil op ons bankje en voelen een aanraking met
het eeuwige.

De reeën rennen door het bos samen als groep, op zoek naar alle andere dieren. Ook de vogels fluiten & vliegen mee. De eekhoorn komen uit hun holletjes & volgen de anderen al klimmend. De zwijnen zien de groep en volgen direct. Zelfs alle bacteriën & schimmels komen in beweging. De bomen laten zichzelf horen door de wind die er door heen waait en de blaadjes maken een rondedans en vliegen hoger en hoger. Het lijkt net alsof de natuur ons iets wil vertellen, ze willen zeggen kijk, open je ogen, gebruik al je zintuigen, ruik, voel en ervaar, dit is ons terrein & hier willen wij blijven leven zodat de wereld groen blijft en een prachtige leefbare plek wordt.

